

НАШ РІД

МОЇ МАМА І ТАТО

Мама, Коваль Ольга Іванова, народилася 24 липня 1903 року в с. Роздолі, в селянській родині Івана Ковалю, де було шестеро дітей. З раннього дитинства уміла доїти корову, доглядати птицю, овець, худобу, обробляти город, збирати рої бджіл на пасіці, працювати в саду і в полі, а також тримати лад та чистоту на подвір'ї і в хаті. Та й спекти і зварити будь-яку страву для всієї родини. Усі ці знання і уміння були необхідні для кожної сільської дівчини.

Тато, Караташ Михайло Гарасимів, народився 29 вересня 1902 року. Був найменшою дитиною у багатодітній селянській родині Герасима і Гафії Караташів. Зростав і розвивався як усі сільські діти того часу. З малих дитячих років виконував по-сильну працю в полі і вдома, багато часу проводив у саду, на хуторі свого тата. Там була чудова райська природа, маса зелені та квітів, щебетання різноголосих птахів і тихий, спокійний плін води у невеличкій, але чистій степовій річці Нетека, що несла свої чисті води з джерел Голочого лісу через села Розділ, Молдовку, Надеждівку і Люшневату й, збагатившись водою сотень невеличких струмків і потічків, вливалася у велику і прекрасну нашу ріку Південний Бог (так споконвіків наші предки називали цю ріку. От прислухайтеся як її й досі називають старенькі бабусі і дідусі, що живуть по селах понад рікою: «Піду до Богу, шмаття поперу. За-

втра треба буде піти до Богу скоюк качкам назбирати» тощо). А пришельці-поляки (їх у нас називають ляхами) перехрестили її на Буг. Бо наше слово Бог, по їхньому «Буг». Потім це стало літературною нормою, бо такі ми безхребетні й бездержавні мовчуни, погоджуємося з усім, що нам нав'язують пришельці.

Дворічний Володимир Караташ з татом Михайлом і мамою Ольгою. Весна 1928 року. с.Розділ, Голованіського р-ну, Одеської обл.

Дихаючи чистим повітрям, споживаючи у необмеженій кількості фрукти і овочі, купаючись у чистих джерелах ріки упродовж усього літа, лазячи, мов мавпеня по деревах, ганяючи по долинах і пасовиськах з однопітками, Михайлик ставав міцним, загартованим, енергійним і здоровим хлопцем.

Роздільську церковно-приходську 4-х річну школу закінчив у 1916 році у Балті, що була уїзним містом нашого краю, йому вручили свідоцтво і Похвальну Грамоту, що зберігаються у нас і досі. Це було під час Першої світової війни. На тих документах є портрети царя Миколи Другого, його сина Олексія, цариці Олександри з дочками — сестрами милосердя. Крім того є картинки з зображенням війни: «На суші», «На морі», «В повітрі», «Кіннота», «Піхота» та інші, такі як «Мирна праця», де зображено селянина, що оре землю ралом і сохою, поганяючи коростяву клячу, а по полі довікола розкидані гарматні гільзи.

Побралися Михайло з Ольгою 23 травня 1925 року. Почали господарювати. Мали 2 гектари поля свого, корову, пару конячок, воза, троє овець, десяток курей і кабанчика. А трохи розжившись, придбали гарно розмальованого виїзного фургона з коляскою і викуваними сходинками для зручної посадки на нього, щоб поїхати з форсом десь на базар, чи в гості на празник до родичів у Красногірку або ще куди-небудь. А мати такий фургон на той час було все одно, що телер нового «Марседеса» чи «Нісана», або й «Альфа-Ромео».

Тракторів і комбайнів тоді ще не було. Усі роботи по вирощуванні зерна проводилися вручну. Тато орав, ходив за плугом, а мама при ньому коней водила, бо я ще занадто малий був для погонича. Зерно розсівав рукою по полі заздальгідь виораному, із завішеної торбини, що була почеплена на його грудях. Жито і пшеницю косилося косою з грабками, щоб не ламалися стебла, бо з них треба було виробляти околоти, а потім сніпки для вшивання покрівель хати, клуні, стайні і хліва, комори і кошари тощо. Коли потрібно було косити на долині і в садку траву на сіно худобі, то грабки з коси відчіплювали.

ЗМІСТ

Моя доля. Замість вступного слова	3
Частина перша	
Наш рід	5
Українців винищували московські комуністи та німецькі нацисти	22
Розкуркулені родини в селі Роздолі	29
Воля народам — воля людині. Черкеси	30
Прихід червоних «визволителів»	35
Облави	38
Дезертири	40
Частина друга	
Голгофні дороги	52
Обережно — гранати!	53
Сини України в кігтях московського КГБ	83
На барикадах Кенгіра	98
Кенгірський концтабір «СТЕПЛАГ»	119
«Полум'яний зрив повстання...»	129
«Він був незвичайною людиною...»	136
Крик душі поета з камери смертників	139
Розповідає Микола Петрущак	141
Спомини учасників Кенгірського повстання	
«То було пекло...»	157
«Кенгір — 1954». 40 днів під дулами кулеметів	159
«Кенгірська трагедія»	164
«Кенгір-1954»	170
І серед дня настала раптом ніч	175
Про Кенгірське повстання	177
Забуттю не підлягає	179
Під гусеницями танків... ..	186
З архіву ГУЛАГу	194
Прометей Заполяр'я	197
Епізоди з табірної життя	
«Пілот-винищувач»	208
Бо п'яний був	212
Боротьба в БУРі	214
Спроба втечі	217
Ви — не українець!.. ..	220
Нехай святиться ім'я твоє, Михайло Сорока	223
Замість післямови. М.Мушинка. Самостійна Україна нам не впала з неба ...	224